Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annetun lain 14 ja 16 §:n sekä arvonlisäverolain 7 §:n muuttamisesta

Talousvaliokunta 7.4.2026

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Muutosehdotukset huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta annettuun lakiin

- Uudistuksen taustalla on tarve tehdä arvonlisäverolakiin tekninen muutos, joka johtuu 1.4.2026 voimaantulleesta huoltovarmuuslaista (107/2026).
- Huoltovarmuuslain toimeenpanon ja Huoltovarmuusrahaston arvonlisäverovelvollisuuden täsmentämiseksi 1.4.2026 voimaantullutta huoltovarmuuslakia ehdotetaan täsmennettäväksi rahaston liiketoimintaperusteista liiketoimintaa sisältävien toimenpiteiden osalta. Lisäksi lakiin tehtäisiin muutama tekninen korjaus.
- Huoltovarmuuslakiin täsmennetään, että Huoltovarmuuskeskus tekee rahaston lukuun materiaaliseen varautumiseen tarvittavat liiketoimintaperusteiset osto- ja myyntitoimet sekä kiinteistöjen, maa-alueiden, rakennusten ja rakennelmien hankintaan, vuokraukseen ja ylläpitoon liittyvät liiketoimet. Rahastoon tuloutetaan edellä mainittuihin toimintoihin kytkeytyvät tulot.

Muutosehdotukset arvonlisäverolain 7 §:ään

- Arvonlisäverolain (1501/1993) 7 §:n 1 momentissa luetellaan ne valtion liikelaitokset ja eräät niihin verrattavat laitokset, joita ei arvonlisäverotuksessa katsota valtion osaksi. Voimassa olevan arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin sisältyvässä luettelossa mainitaan tällä hetkellä Huoltovarmuuskeskus.
- Huoltovarmuuslain Huoltovarmuuskeskusta ja rahastoa koskevista muutoksista johtuen arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että huoltovarmuusrahasto olisi erikseen verovelvollinen harjoittamastaan liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnasta.
- Vastaavasti Huoltovarmuuskeskuksen valtion virastoksi muuttamisesta johtuen arvonlisäverolain 7 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavaksi säännös siitä, että Huoltovarmuuskeskus olisi erikseen arvonlisäveroverovelvollinen. Siihen sovellettaisiin sitä, mitä arvonlisäverolaissa säädetään valtiosta.

Vaikutukset

- Rahastolla olisi muutoksen jälkeen oikeus vähentää niiden hankintojen arvonlisävero, jotka kohdistuvat liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan materiaaliseen huoltovarmuustoimintaan.
- Materiaalisen varautumisen liiketoimien määrää on vaikea ennakoida. Jos rahasto toteuttaisi esimerkiksi merkittäviä materiaalisen varautumisen hankintoja, olisi niihin sisältyvän, vähennettävän arvonlisäveron määrä merkittävä.
  - Esim. vuoden 2025 kirjanpitotietojen mukaan liiketoiminnan palautettavan arvonlisäveron määrä oli noin 18 miljoonaa euroa.
- Jos arvonlisäverolain 7 §:n 1 momenttiin ei lisättäisi säännöstä siitä, että huoltovarmuusrahasto olisi erikseen verovelvollinen harjoittamastaan arvonlisäverolain 1 §:ssä tarkoitetusta liiketoiminnan muodossa tapahtuvasta toiminnasta, tämä voisi johtaa tarpeeseen lisäpääomittaa huoltovarmuusrahastoa valtion talousarviosta rahaston toiminta- ja maksukyvyn ylläpitämiseksi.

Voimaantulo

- Lakien ehdotetaan tulevan voimaan 1.5.2026, mutta sekä huoltovarmuuslain muutoksia että arvonlisäverolain 7 §:n muutosta huoltovarmuusrahaston liiketoiminnan muodossa tapahtuvaan toimintaan sovellettaisiin jo 1.4.2026 alkaen.
- Tällä varmistetaan, ettei syntyisi kuukauden mittaista siirtymävaihetta huoltovarmuuslain voimaantulosta lähtien, kun viraston ja rahaston kirjanpidot eriytyivät.
- Soveltaminen 1.4 lähtien mahdollistaisi yhtenäisen ja johdonmukaisen kirjanpitokäytännön alusta alkaen, sekä hallinnollisen tehokkuuden kirjanpidossa ilman ylimääräisiä välivaiheita ja selvityksiä.

Kiittäen

Mirjami.tanner@gov.fi